№ 13 Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты:

на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы — 1 м. 20 ф., на 1 мес. — 40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь

выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністраціі і экспэдыціі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 13 (209). Год III. Вільня, 12 лютага 1918 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.

Мір з Расеей.

БРЭСТ-ЛІТОЎСК (В.Т.Б.). 10. II. Мешаная дэлегапія дзеля палітычных і тэрыторыяльных спраў заседала ўчора і сягоньня. На сягоньняшнім заседаньні галава расейскай дэлегаціі заявіў, што Расея, не надпісываючы формальнай мірнай умовы, заяўляе, што вайна з Нямеччынай, Аўстрыей, Турціей і Боўгарыей закончэна, і разам с тым загадывае зрабіць поўную дэмобілізацію расейскіх ваенных сіл на ўсіх фронтах. Што датычэ вынікаючых з гэтага далейшых перегавораў між цэнтральнымі дзержавамі і Расеей аб устанаўленьні ўзаемных дыплёматычных, консульскіх, праўных і экономічных зносін,—дык п. Троцкій паказаў дарогу безпасрэдных зносін між зацікаўленымі урадамі і на заседаючую ўжо ў Пецярбурзі камісію цэнтральных дзержаў.

11 лютага.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Разведкі англічан у Фляндрыі і Артуа вызвалі пры Варнэтон і Армант'ер вострые бітвы, ў часі каторых мы ўзялі палонных.

Фронт Альбрэхта Вюртэмбэрскаго: На фронці Лётарынгіі і ў сярэдніх Вогезах баявая чыннасць крапчэла. У розных пунктах фронту му ўзялі палонных.

Італьянскі тэатр.

На праскагоры Сямі Грамад узмацавалася чыннасць артылерыі.

ГАМБУРГ. С прычыны прыветтнай прамовы бурмістра пасьля замірэньня з Украінай, Імператар прамаўляў перад народам і між іншым сказаў:

«Ворагі, разбітые нашым аружжам, дайшоўшые сьвядомасьці, што далейшая вайна — безнадзейная, і працягіваючые нам руку, сустрэнуць і нашу руку. Але хто не захочэ ісьці на мір, таго трэба прымусіць да міра. Гэта цяпер наша задача. Мы хочэмо жыць у дружбе с суседнімі народамі, але перш павінна быць прызнана пабеда нашага аружжа. Нашы войскі пад камандай нашага вялікага Гіндэнбурга даб'юцца яе. Тады прыйдзе мір, мір такі, які патрэбен дзеля вялікай будучыны Нямеччыны! Гурра!»

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Падводные лодкі ізноў затапілі навакол Англіі 5 параходаў і 7 рыбаловаў.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). С прычыны убываньня насяленьня у Франціі цена зямлі падае і ў некаторых ваколіцах дайшла 50 франкаў.

ПАРЫЖ. (Гавас). 10.II. Сягоньня адбылася нацыональная дэмонстація вялікіх французскіх прафэсіональных саюзаў за святую еднасць пры учасьці прэзыдэнта, дыплёматычнага корпуса і прэдстаўнікаў Эльзас-Лётарынгіі. Маршалак французскага парляманту сказаў прамову, закончэную славамі: «Мы не раней пакінем аружжэ, чым будзе пакараны праступак проці свабоды сьвету, ўчыненым 40 гадоў таму назад, пакуль ня будуць вызволены Бэльгія, Сэрбія, Румынія, пакуль ня будуць вернены Франціі адарваные ад яе ў 1870 і 1904 гаду землі». Пасьля міністэр флота заявіў ад імі ураду: «Мы тут сабраліся пацьвярдзіць перад сьветам нязломнае жаданьне пабеды. Ворагі ведаюць, што яны в ваеннага пагляду праігралі вайну. Яны стараюцца дайсьці пабеды дыплёмацей, агентамі і здрадай. Франція не адступіцца ад сваей цьвёрдай пастановы і веры».

Мір з Украінай.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). **Сягоньня, 9 лютага 1918 г, а 2 гадз. раніцы падпісан мір між цэнтральнымі. дзержавамі і украінскай народнай рэспублікай.**

БРЭСТ-ЛІТОЎСК (В.Т.Б.). 10.II. Статс-сэкрэтар Кюльман а 2 гадз. у начы адкрыў заседаньне гэткай прамовай.

«Ніхто з нас ня можэ укрыць ад сябе гісторычнай вагі гэтага момэнту, калі падпісываецца першы ў гэтай вайне мір. Ніхай гэты мір, каторы мы робім з малацой дзержавай, нарадзіўшайся у ваеннай навальніцы, прынясе карысць як для цэнтральных дзержаў, так і для украінскай рэспублікі, каторай мы высказываем найлепшые жаданьня».

Галава украінскай дэлегаціі, п. Севрук, у сваім адказе між іншым сказаў:

«Мы з радасьцю адзначываем, што ад гэтага момэнту настае мір між Украінай і цэнтральнымі дзержавамі. У гарачай любові да нашага народу і у сьвядомасьці, што гэта доўгая вайна вынішчыла культурные сілы народу, мы павінны цяпер усе свае сілы ўжыць дзеля таго, каб настаў новы час адраджэньня. Мы цвёрда пераконаны, што падпісываем гэты мір дзеля карысьці шырокіх дэмократычных масс і што гэты мір будзе пачаткам канца агульнай вайны. Мір гэты—дэмократычны і пачэсны для абедзьвых старон. Ад сягоньняшняга дня украінская народная рэспубліка пачынае жыцьцё незалежнай дзержавы і уступае ў сям'ю гасударств. Яна спыняе вайну на сваім фронці».

А 1 гадз. 59 м. ночы Кюльманн першы падпісаўся пад мірнай умовай, і а 2 гадз. 20 м. на ўсіх пяці эгзэмплярах умовы подпісы былі закончэны.

Змест мірнай умовы.

Главные артыкулы мірнай умовы з Украінай гэткіе:

Арт. 1. Стороны, падпісаўшые умову, заяўляюць, што стан вайны між імі закончэн, і што адгэтуль яны хочуць жыць мірна і у згодзі.

Арт. 2. Між Аўстрыей і Украінскай рэспублікай астаюцца тые ж граніцы, каторые былі перад пачаткам вайны і бышай расейскай Імпэрыей. Больш на поўнач граніца Украінскай народнай рэспублікі пачнецца каля Тарнограда і пайдзе па лініі Білгорай—Шчэбжэшын—Красностав — Пугашов—Радзын—Межырэччэ — Сарнакі — Мельнік—Высоко-Літоўск — Каменец-Літоўск—Пружаны—Выганоўскае возеро. У падробнасьцях граніца будзе устаноўлена—згодне з жаданьнем жыхароўмешанымі камісіямі на аснове этнограф. варункаў.

Арт. 3. Ачыстка занятых зямель пачнецца ўраз жэ пасьля аканчацельнага зацьверджэньня гэтай мірнай умовы.

Арт. 4. Дыплёматычные і консульскіе зносіны пачнуцца зараз жэ пасьля зацьверджэньня гэтай умовы.

Арт. 5. Умаўляючыеся стороны адрэкаюцца ўзаемна звароту ваенных коштаў і шкод, у тым ліку і рэквізыцій.

Арт. 6. Ваенна-палонные абедзьвых старон вертаюцца ў сваю бацькаўшчыну, або куды самі захочуць.

Арт. 7 кажэ аб экономічных адносінах.

I. Абедзьве стороны абязываюцца ўраз жэ завязаць экономічные зносіны.

Да 31 ліпня сёлетняга году абмен сельскімі і прамышленымі прадуктамі мае адбывацца на гэткіх асновах: а) мера і гатунак тавараў вызначаецца мешанай камісіей с прэдстаўнікаў старон, каторая мае быць утворэна ўраз жэ пасьля падпісаньня міра; б) цэны прадуктаў устанаўляюцца камісіей, зложэнай с прэдстаўнікаў абедзьвых старон у роўным чысьле; в) устанаўліваюцца адносіны між срэбнай маркай, залатым рублём і залатой аўстрыяцкай кронай.

II. Экономічные зносіны між умовіўшыміся старонамі да часу падпісаньня новай торговай умовы, але не хутчэй, як цераз шэсць месяцаў пасьля падпісаньня агульнага міра, адбываюцца на гэтвіх асновах: а) наагул, мае сілу расейска-нямецкая торговая умова с 1894 і 1904 г.г., — пры гэтым: 1) расейскі мытны тарыф с 1903 году мае далей сілу; 2) ст. 5 зменяецца гэтак: «умовіўшыеся стороны абязываюцца не чыніць узаемна прашкод і даваць вольны праезд». Выключэньня робяцца толькі для дзержаўных монополій і некаторых тавараў, для якіх патрэбна забарона с прычын мэдычных, палітычных або экономічных.

Далей ідзе гутарка аб вольным правозе тавараў у чужые стороны.

Права аўтарскае далей астаецца пад ахранай закона з 28 лютага 1913 г.

У справах аб жалезнадарожных тарыфах магчыма скора пачнуцца асобные перэгаворы.

Арт. 8. Аб публічных і прыватных судох і абмене ваенна-палоннымі і цывільнымі палоннымі будзе сказано ў асобных умовах, каторые становяць часць мірнай умовы і маюць сілу адначасна з ею.

Арт. 10. Пры тлумачэньні гэтай умовы для Украіны мае сілу

украінскі тэкст, а для саюзнікаў — тэкст у мове адпаведнай старонкі.

Закончэньне. Гэта мірная умова будзе зацьверджэна. Абмен дакумэнтамі аб зацьверджэньні павінен магчыма скора адбыцца ў Вене. Умова аб міры атрымлівае сілу пасьля зацьверджэньня.

Успамянутая ў арт. 8 дадатковая нямецка-украінская умова падпісана гэтак сама. Яна будзе апавешчэна пазьней.

Мірные перэгаворы.

БРЭСТ-ЛІТОУСК, 8. II. Статс-сэкрэтар Кюльман на заседаньні камісіі дзеля палітычных і тэрыторыальных справаў сказаў, што тэлеграма пецярб. тэл. агенцтва аб тым, што Троцкій бытцым-то сказаў на сабраньні, што Расея ня зробіць сэпаратнага міра, напэўна была атрымана у Штокгольме, і калі Троцкій каже, што с Пецярбурга тэл. агенцтво яе не пасылало,—значыць, расейскі урад павінен сам дайсьці, хто ўчыніў у Пецярбурзі гэтае ашуканство.

Троцкій заявіў, што сьледзтво аб гэтым ідзе. Троцкій пратэставаў проці заяў нямецкіх і аўстрыяцкіх газэт, бытцым расейская дэлегація сумысля зацягівае перэгаворы. Зацягіваньне перэгавораў—гэта віна не расейскай дэлегаціі. Сам жэ Кюльман жадаў тэорэтычнага высьненьня розных пытаньняў.

На прэдлажэньне Троцкага члены расейскай дэлегаціі Бобіньскі і Радэк, як знаўцы польскага пытаньня, выступілі с прамовамі, называючы сябе ядынымі прэдстаўнікамі польскай дзержавы. Яны дамагаліся скасаваньня ўраз жэ цяперашніх урадовых установ у Польшчы, жаліліся на павольны ход развіцьця незалежнасьці яе і ўспамянулі аб паляках у нямецкай і аўстрыяцкай арміі.

Кюльман запытаўся у Троцкага, ці гэтые заявы треба лічыць урадовымі, і, калі Троцкій даў невыразны адказ, Кюльман цьвёрда запратэставаў проці спроб ўнасіць на заседаньня мірных дэлегацій заявы неофіцыяльнага характэру. „Павінно узняцца вельмі сур'ёзнае сумлеваньне, ці расейская дэлегація папраўдзі хочэ давясьці да канца тутэйшые перэгаворы".

Троцкій адказаў, што, на яго думку, пагляд палякоў — членаў расейскай дэлегаціі—вельмі важны.

Чароднае заседаньне займецца разглядам дойдзеных рэзультатаў перэгавораў.

Словы і учынкі.

З Расеі плывуць вельмі пекные, вельмі дэмократычные клічы. Тут расцьвіў кінуты Вільсонам і прыняты ўсей дэмократіей Эуропы кліч аб праве на самаазначэньне ўсіх нацыональнасьцей, кліч аб тым, што кожная нація павінна сама — і толькі сама пастанаўляць аб свaей долі, а не чужые народы.

Тое, што большэвіцкая Расея прызнае оф цыяльна за ўсемі народамі, Троцкій на славах прызнаў і за беларусамі. Як пішэ газэта «Echo Polskie», беларускі конгрэсс у Мінску, на каторы з'ехалося 1,300 дэпутатаў, звярнуўся да Троцкага з гэткім пытаньнем: „С прычыны чутак аб тым, што ў Бярэсьці ў часе мірных перэгавораў адна с старон прэдлажыла палучыць Беларусь да Польшчы, конгрэсс просіць даць яму адказ, чы гэта вестка — праўдзівая і як глядзіць на гэту справу урад народных камісараў?" — На гэта Троцкій адказаў: «Справа тая йшчэ ў Бярэсьці не разглядалася. Урад лічыць, што ніхто, апрыч беларусаў, ня можэ пастанаўляць аб долі Беларусі».

Заява Троцкага — зусім слушная, і мы нічога так не хацелі бы як каб яна была праведзена ў жыцьцё Аднак. факты паказваюць, што ад слоў да дзела — вельмі далёка: сьледам за заявай Троцкага большэвіцкае войска, як ужо вядома, штыкамі і кулемётамі разагнало той самы Беларускі Конгрэсс у Мінску як толькі ён прыняў пастанову аб незалежнасьці Беларусі!..

Але ёсць словы, каторые ня могуць астацца пустым зыкам. І мы верым, што ня гледзячы на ўсе чужацкіе гвалты, народ беларускі здалее збудаваць для сябе вольную, шчасьлівую будучыну.

Польскае войска у Расеі.

Расейскі ўрад і вялікая часць рускага грамадзянства кіравалася да таго, каб абрусіць усіх інародцаў (ня рускіх). Аднак, уціскаючы інародцаў, Расея рабіла між імі розьніцу, дзяліла іх на дзьве часьці. Да аднае належылі тые, каторым ніякіх уступак нельга было робіць; з другімі Расея ішла часам нават на вялікіе уступкі. Да першых належалі перш на перш беларусы і украінцы. Расея не траціла яшчэ надзеі здушыць беларускі і украінскі рух і збрусіць Беларусь і Украіну праз царкву, праз школу, паліцію і г. д. З дугога боку абшары займаные Беларусьсю і Украінай і іх географічнае палажэньне робюць тое, што без іх расейскае гасударства перестае быць цяперашняй вялікай Расеей, але становіцца Маскоўшчынай часоў Івана Грознага. Становішчэ ж беларускага і украінскага грамадзянства спачатку вайны, заўсёды аднальковае, без рускага патрыотызму і падлыгіваньня, нават з адкрыта-варожым, колькі гэта можна было, адношэньнем да Расеі, яшчэ болей злавало расейскіе ўласьці. Дзеля гэтага на пачатку вайны пастаноўлено было раз на заўсёды здушыць беларускі сэпаратызм і украінскае мазепінства. І тут пачалося зачыняньне газэт, таварыств і інш; рускіе ўласьці рабілі цэлые спустошэньні ў беларускім руху.

Шчасьлівейшымі былі палякі: яны належалі да тых нямногіх народаў, с каторымі расейцы часам ішлі на уступкі. Польшча не чапала жыцьцёвых патрэб расейскай імпэрыі, без яе можна было абысьціся, а пры ўмелай палітыцэ нават с польскай комбінаціі можна было і скарыстаць. Дык тут ужо і маніфэст да палякоў Мікалая Мікалаевіча з дэкларацыей, што „жывое цела Польшчы, разарванае на тры часьці" будзе ізноў злучэно разам пад апекай Расеі. Палякоў клікалі памагаць Расеі, ім было пазволено арганізаваць свае войска. І хоць гэта, як хутка стала вядомым, «руская апека» над цэлай Польшчай мелася быць вырэзана ў вузкой аўтаноміі ў Расеі. хоць далей абецалі толькі якоесь земскае самаупраўленьне, аднак польская эндэнція пранікласяруской орыэнтаціей і не магла спабыцца яе нават і тады, як ужо цэнтральнымі дзержавамі была абвешчэна незалежнасць Польшчы. Што дзіўней, і ў гэты час эндэкі прасілі ў Расейцаў толькі вузкой аўтаноміі і, уважаючы толькі сваё становішчэ правільным, востра выступалі проціў Рады стану і інш.

Расейскае правіцельства і ў гэты час памагае палякам фармаваць сваё вайска, нават пазваляючы польскім салдатом вылучацца з расейскага войска, каб паступіць у польскіе палкі.

З рэвалюціей у Расеі, як расейскі ўрад прызнаў Польшчы правы на незалежнасць, польская надзея на незалежнасць усяе Польшчы с трох часьцей узрасла. Расеі цяпер ня было чаго баяцца. Але трэба было звaеваць Аўстрыю і Нямеччыну, каб прымусіць іх прызнаць незалежную Польшчу ў этнаграфічных яе граніцах.

Палякі натужываюць усе сілы, каб утрымаць сваё нацыональнае войска. Польскіе паны ім памагаюць, маючы надзею, што гэта войска абароніць іх двары ад селян. І запраўды летась улетку на Украіне якісь час гэна войска спаўняло роль „панскай гвардзіі", пакуль украінцы не прымусілі іх выйсьці. Шмат горшае цяпер робіцца на Беларусі. Трэба аддаць справядлівасць польскім сацыялістам, яны заўсёды былі проціў гетага эндэцкага войска і наагул проціў тварэньня польскай арміі ў Расеі, уважаючы, што толькі войска, утворэнае ў Польскім Каралеўстве будзе карысным для Польшчы. Рэвалюцыйны ўрад Львова, Мілюкова, а пасьля Кэрэнскага перешкаджаючы ўсімі сіламі фармаваць нацыональнае войска украінцам і іншым народам, ахвотна пазваляе фармаваць яго палякам. І німа дзіва! Ў той час, калі агульнае расейскае войска ня хочэ наступаць, калі для падаграваньня яго да бітвы пасылаецца цэлы сьцяг аратараў і раз'еждждае з гэтай мэтай сам ваенны міністэр Керэнскі, польскае войска выгадаванае на ідэолёгіі жаданьня Польшчы ў этнаграфічных сваіх граніцах ахвотна рвецца наступаць. Першымі наступалі на заходнім рускім фронце за часоў Керэнскага—гэта польскіе палкі і чэска-славацкіе дружыны.

Якое адношэньне эндэкаў, а значыцца і польскага войска да урадовых прэдстаўніцтв? Дабіваючыся Польшчы с трох часьцей (Рускай Польшчы, Галічыны і Познаншчыны), яны не згаджаюцца з дамаганьнмі Рэгэнцыйнай Рады, аднак яе самую прызнаюць, уважаючы, што ў яе палажэньні начэй паступаць німа як

Цяпер паном эндэкам і іх арміі не даволі этнаграфічнай Польшчы, яны яшчэ галюцца на Беларусь! Беларусы, як літвіны і інш. спатыкаючыся з вялізарнымі пера-

---

Максім Гарэцкі.

АНТОН.

(Абразы жыцьця).

(Гл. «Гоман» № 12).

КУЗЬМА. А ужо ж. Леташні год аб Ільлі. «Прастол», кірмаш... Народу, народу зьехалася. Лета гарачае, людзей паўнюхтынька цэрква, а ня ўлезьці, душна... Здароваму чэлавеку і то мляўка робіцца, а хвораму і потым—таго... А сьвечкі гарaць-гарaць, многа іх. Ля мяне, агледзіўся, і Хоўра моліцца. Запелі «Херувімы»... Людзі: «Гурр-гур-гур!..»на калені, а яна, глядзку, сперша бела-бела, як тая крэйда, і раптам у аўтар кінулася, але народу—сьцена, заступілі ёй, яна назад—і бразь! на ногі аднэй дзяўчыні, тая, бедная, як не самлела сама, а Хоўра пену пусьціла, галавою трах! трах! аб мост, а у жываце у яе нешта: «пі-і-сь!» Тут я барждэй за ногі, Мікіта Пацкоўскі за галаву ды вон с цэрквы на ганкі; палажылі, вады ў від пырснулі... Ачуняла! Зараз паднялася, пайшла, толькі жалілася, што галава дужа баліць.

АНТОН. Ен мучыць... Божухна, што на сьвеці дзеіцца!

ІВАНЬКА. Татка! Якая то птушка паляцела?

АНТОН. То?—Сіўка-варонка...

ІВАНЬКА. А-а, знаю, што мама ходзі пела: «Сіўка-варонка далігойда! А гдзе была? У Янкі на дварэ?.. Што Янка робіць?..»

КУЗЬМА (глядзіць у лес). Эх, сасонкі вун пад той бок! Хата б хата была... Палацы, паньскіе пакоі...

АНТОН. Дораг цяпер лес. Аб такой хаці і не гадай, калі на што там што—солі не дакупіцца, карасін і то па шэсць капеек ужо, а у зімку шчэ быў па пяць.

КУЗЬМА. Ну вам соль хіба што ня трэба купляць. Бацьку ж паны даюць што месяца паёк... Глядзі поліўку пасаліць і ёсць чым.

АНТОН (іранічна). Есць... Усё чыста к Еселю занясець, альбо другім дваровым перэпрадасць. Як толькі дадуць...

КУЗЬМА (жалосна). Ах, ты думай! Гарэлка, усё гарэлка?

АНТОН. Каб вы ведалі дзядзічка! Другі раз да таго даходзіць, як падумаеш да чаго мы дажывемся, да чаго мы дажыліся, што такая нуда абхопіць, такая туга абгарнець. Каб ня грэх, ужо лепі памерці. Дадушы ўжо лепі...

КУЗЬМА. А што ты гаворыш! Ці ты гэта здурхў, гдзе твая галава, пабойся Бога! Аткуль ідзеш, а ці ня ён*) к табе падскачыў; ці мала што бываіць у жыцьці, як гэта можна так сказаць? Грэх, братка, вялікі грэх! Богу маліся...

* нячысьцік,

АНТОН. А калі ж у жыцьці шчэ болі награшыш і другіх у грэх ні раз ні два увядзеш. Чаму мяне маленькага мамка не пахавала? Вот плачуць, як маленькія ўміраюць, а мне здаецца, што ня можна па іх плакаць; іхные душачкі чыстые к Богу ідуць. Мой Іванька: ён цяпер, пакуль малы, што ён знаіць, многа ён награшыць? А і то, і ён далёка ня той, што як быў у калысцы. Глядзі, ён цяпер то птушэнятак пабярэць, то жучку крылкі адарвець, то ў хаці с Ходаю паб'ецца, а далі-болі, Божухна-Бацюхна, колькі шчэ грэху набярэцца? А дабра! Многа ён дабра у жыцьці пазнае? Жыць трэба, працуй, біся, як тая плотка аб лёд, клапаці увесь век аб тым, як бы пражыць, —калі ж тут аб душы падумаць? Дзед п'ець і п'ець, бацька, я, ўжо з духў выбіўся, я ўжо сілу сваю страціў, я ўжо зжыўся, як тое гаворуць—быў конь, ды зьездзіўся; зямелька ня дужа урадліва... Ды гэта ўсё нішто б, а ты чуў у сёмым калені — дурные?.. Што сягоньня бацюшка казаў з амбоны? Як ня думаеш, дык і ня думаеш, а як падумаеш, дык што ты думаеш! О-ё-ё...

КУЗЬМА. Ат! Мала што кажуць. А чаго яны самі п'юць? Табе здаецца папы ды паны ня п'юць? Ого шчэ як! Ужываюць па другому, лепі...

(Далей будзе).

шкодамі з боку расейскага ўраду, не стварылі свайго нацыянальнага войска і цяпер мусюць глядзець, як беларускіе месты Магілёў, Мінск, Рагачоў, Вітэбск, Смаленск (уся Беларусь!) пераходзяць у рукі польскіх панска-эндэцкіх войск. Вось жэ тут пытаньне, якое нам, беларусам заняць становішчэ ваюючы за Вольную Беларусь. Німа такога сьвядомага беларуса, што згадзіўся на польскую няволю.

Польскае войска апынулася цяпер паміж двума нямецкімі і расейскімі вайскамі. Якое далей можэ стварыц ца палажэньне, калі бальшэвікоў заменіць у Расеі другая партыя? Можэ быць адно з двух: або польская армія будзе варожа аднасіцца і да новага ўраду і гэтак далей будзе мець з аднаго боку непрыяцеляў расейцаў, а другога немцаў або верніцца даўнейшае становішчэ прыязнае і саюзнае расейцам і варожае немцам. Ваеваць на два фронты палякі ня могуць. Калі цяпер яны пабілі бальшэвікоў, дык гэта дзякуючы незвычайнаму раскладу Расеі. Дзеля гэтага яны прымушэны будуць пагадзіцца з маскоўцамі, адказаўшыся сілком прылучаць Беларусь да Польшчы.

Тады ізноў расейцы займуць месце палякоў. Кожнаму пэўна, што Расея такой дужой і вялікай, як была, ніколі ня будзе (адлучэньне Украіны, Фінляндыі і інш.), але яна ня будзе і такой слабой ак цяпер. Для нас беларусаў трэба скарыстаць з гэтага, калі на Беларусі слабейшае ад расейскага польскае войско і замест палякоў стаць самым гаспадарамі у свае Бацькаўшчыне. А далей нам беларусам будзе лягчэй удзержаць Беларусь незалежнай, чымся палякам цяпер прылучыць да Польшчы, бо за намі спагад народу і права на самаазначэньне.

Янучонак.

Аб імі Беларусі па нямецку.

Як вядома, нашы „прыяцелі“ даводзяць, бытцым імя Беларусь—зусім не гісторычнае, а выдумано толькі у апошніе гады. Тымчасам, не кажучы ўжо аб расейскіх і польскіх хроніках, нават у нямецкіх хроніках даволі часта сустрэчаецца гэтае імя нашай бацькаўшчыны. Палудзенна-нямецкі паэт, Пэтэр Сухэнвірт, жыўшый у Аўстрыі ў канцы XIV сталецьця, у адным сваім вершу, апеваючы славу нямецкага рыцара Фрыдрыха ф. Крэбсбаха, каторы памёр у 1300 гаду і шмат вандраваў па усходняй Эуропе, успамінае побач с „Татарыей“, Пруссіей, Польшчай, Ліфляндзіей такжэ і нашу бацькаўшчыну, называючы яе „Weissreussen“. У другім сваім вершу аб здарэньнях з некімі Траўнам і Азэрсбэргам, імёны каторых успамінаюць другіе хронікі пад 1320 годам, ён ізноў успамінае нашу зямлю пад імем „Weissreussen“.

Як вядома, цяперашняе нямецкае урадовае імя Беларусі—„Weissruthenien“.

У Вільні і ваколіцах.

× **У Беларускім Клюбе** с прычыны запустаў у панядзелак і аўторак — вечарынкі.

× **Сьмерць галавы сыоністаў.** З Масквы паведамляюць аб сьмерці галавы сыоністаў, Членова. Імя яго добра вядома і між тутэйшымі жыдамі.

× **72 гады жыцьця.** Глаўнакамандуючый на ўсходзі, прынц Леопольд Баварскі, скончыў 9 лютага 72 гады.

× **Статыстыка пажараў.** У мінулым месяцу студні ў Вільні было 6 вялікшых пажараў і 15 меншых, а ўсяго разам 21.

× **Урадовые цэны.** Stadthauptmann апавешчае, што на кварту незбіранага малака назначэна урадова цэна 50 фэн., а збіранага — 20 ф., на фунт солі — 28 ф., 100 таблічэк сахарыны — 65 ф., скрыначку сэрчыкоў — 10 ф., фунт хлеба — 22 ф., фунт жытняй, ячменнай і аўсянай мукі — 30 фэн., фунт круп, фасолі, гароху і т. п. — 45 фэн.

× **Штэмпляваньне сьвініны.** Штадтгаўптман апавешчае, што ад 20 лютага сала і шынкі можна будзе прадаваць у горадзі толькі пасьля агляду вэтэрынарам, каторы будзе кляйміць іх. Гэтак сама тут, у горадзі, павінна штэмплявацца і прывезеная з вёскі сьвініна. Агляд адбываецца ў местовай галі на Завальнай вул. ад 8 да 12 і ад 2 да 5 гадз. Сьвініну без клейма будуць адбіраць. Агляд і штэмпляваньне — безплатные.

× **Кража кароў.** У начы на 8.II. у Ерозолімцы украдзены дзьве каровы: чорна-белая і чорная. Ведамасьці просяць падаваць у крымінальную паліцію, Домініканская 1, пакой, 89.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
7—8	+ 0,8°	— 4,5°
8—9	+ 1,2°	— 0,2°
9—10	+ 3,6°	— 0,1°
10—11	+ 3,7°	— 0,8°

Статут Беларускага Навуковага Таварыства.

Мэта Таварыства.

§ 1. Беларускае Навуковае Таварыства мае на мэці рознастаронную навуковую працу, развіцьце любові да навуковых досьледоў і пашырэньне веды.

Дзеля гэтай мэты Таварыства:

а) закладае і утрымлівае на моцы пазваленьня ўласьцей музэі, бібліотэкі і навуковые установы;
б) арганізуе выстаўкі, экскурсіі, лекції, курсы і навуковые з'езды;
в) устанаўляе конкурсы і нагрáды за навуковые працы;
д) вядзе свае пэрыодычные органы і выдавецкую работу.
е) організуе свае аддзелы.

Т-во мае мейсцо быцьця у месьці Вільні. Чыннасць яго абнімае Віленскі местовы округ.

Капітал Таварыства.

§ 2. Капітал Таварыства творыцца с членскіх складак, дарвізн, падмог, легацій, спадкоў і ўсякіх прэдпрыемств Таварыства.

§ 3. Кожнагодная астача ад бюджэту, працэнты ад лежачай гатоўкі, 2% атчысленьня ад ўсякай паступаючай экстра гатоўкі ідуць у жалезны капітал Таварыства.

§ 4. Жалезны капітал парушаецца толькі па пастанове Агульнага сходу.

Абавязкі членаў.

§ 5. Членамі Таварыства могуць быць асобы рэкомэндаваные двумя членамі Таварыства і прынятые Урадам.

§ 6. Члены дзеляцца на звычайных, дажывотных, карэспандэнтаў і гоноровых. Звычайны член плаціць у год 5 руб. (10 м.) членскай складкі, дажывотны член аплачывае адназразова ня менш 100 руб. членскай складкі; членаў карэсп. вызначае ўрад; тытул гоноровага члена надае Агульны Сход асобам выказаўшым асаблівые заслугі мэтам Таварыства, — гоноровые члены і члены-карэсп. звальняюцца ад членскай окладкі.

Члены Т-ва маюць права карыстаць з усіх установ Т-ва.

Урад.

§ 7. Усімі справамі Таварыства, маетнасьцю і установамі кіруе Урад выбраны Агульным Сходам, паводле Інструкцій таго-ж Агульнага Сходу і паводле абавязываючага ў Краю дзержаўнага права.

§ 8. Урад складаецца з 9 членаў і 3 заступнікаў, выбіраных на 3 гады.

Кожын год ⅓ часць членаў выбывае па жэрэб'ю, і адбываюцца новые выбары адпаведнага чысла членаў.

§ 9. Кожын год члены Ураду выбіраюць с паміж сябе прэзыдіум і складзе: Маршалка, Кустоша, Скарбніка, Бібліотэкара і Пісара.

§ 10. Выбраные ў Урад члены могуць кооптаваць да Ураду сьвядомых асоб з дарадчым голасам і тварыць сэкції. Сэкціі працуюць паводлуг інструкціі, дадзенай урадам.

§ 11. Урад павінен вясці усе дакумэнты, касовую і інвэнтарные кнігі, а такжэ спісываць пратаколы ўсіх сваіх заседаньняў.

§ 12. Заседаньня Ураду павінны адбывацца ня меней аднаго разу ў месяц; іх склікае Маршалак па сваей асабістай ініц'ятыве, або на жаданьне 3 членаў Таварыства.

Надзорчая Рада.

§ 13. Урад ва ўсіх сваіх гаспадарскіх чыннасьцях падлегае кантролю Надзорчай Рады, выбранай Агульным Сходам што год у лічбе 5 асоб і 2 заступнікаў.

§ 14. Надзорчая Рада мае права быць на заседаньнях Ураду з дарадчым голасам.

§ 15. Надзорчая Рада павінна найменш два разы ў год рабіць кантроль кассы, маетнасьці, устаноў і прэдпрыемств Таварыства; справаздачу з Рэвізыйных чыннасьцей яна здае Агульнаму Сходу.

Агульны Сход.

§ 16. Агульные Сходы бываюць звыклые, скліканые Урадам дзеля справаздачы раз у год і ўздоймные, скліканые экстра на жаданьне Надзорчай Рады, або 15 членаў Таварыства, не пазьней двох месяцаў ад часу паданьня аб гэтым заявы Ураду.

§ 17. Калі першы Агульны Сход не збярэцца, за месяц павінен быць склікан другі з засьцярогай, што пастановы другога Сходу будуць правамоцны пры ўсякай лічбе галасоў.

§ 18. Правамочэн Агульны Сход (апрыч скліканага ў другі раз) калі на ім будзе ⅕ агульнае лічбы членаў і ⅔ Ураду і Надзорчай Рады. Пастановы у справах змены статуту, парушэньня жалезнага капіталу і ліквідаціі Т-ва выносіць ўсякі Агульны Сход большасьцю ⅔ галасоў.

§ 19 Агульным Сходам Маршалкуе член Таварыства, кожны раз выбіраны с паміж членаў не належачых да Урада ні да Надзорчай Рады.

Ліквідація.

§ 20. На прыпадак ліквідаціі маетнасць Таварыства, паводле пастановы Агульнага Ліквідацыйнага Сходу, павінна быць ужыта на падтрыманьне іншых Беларускіх Таварыств і Установ.

§ 21. Ва ўсіх іншых справах, не абнятых гэтым статутам, пастанаўляе Агульны Сход.

Тымчасовы адрэс Таварыства: Вільня, Арсэнальская 6, кв. 4.

З усяго Краю.

Ешчэ аб Беларускім Конгрэссе ў Мінску.

У дадатку да надрукаваных вестак з расейскіх газэт даем тут некаторые новые падробнасьці аб разагнаным большэвікамі Беларускім Конгрэссе ў Мінску з газэты „Наш Век“ з 5.I. 1918.

Калі прэдстаўнік рады народных камісараў абявіў аб разгоне Конгрэссу і арэшце прэзыдіума, быўшые ў залі салдаты беларускага палка і часць учасьнікаў Конгрэссу пачалі будаваць барыкаду, але падумаўшыся, пакарыліся сіле.

31 сьнежня адбыліся заседаньня Беларускай Ваеннай Рады і розных палітычных груп і партый на каторых высказывалі пратэст проціў чыненага гвалту. Гэтак сама падала свой пратэст Мінская местовая рада.

Палякі ў Беларусі.

У часі двохдзённай бітвы польскіе войскі, артылерыей каторых камандаваў гэнэрал Лесьневскі, дабылі штурмам Смаленска. Места Вітэбск заняў пасьля бітвы гэнэрал Довбор-Мусьніцкі.

Расейскі глаўнакамандуючый Крыленко каторага палякі арэштавалі ў Мыгілёве, перэвезен пад сільным канвоем у Мінск дзе знаходзіцца глаўная кватэра Довбора-Мусьніцкага.

З Магілёва наказываюць, што с прычыны бытнасьці там палякоў расейская глаўная кватэра пераносіцца з Магілёва ў Пецярбуг.

Аб мінуўшчыне краю.

Філёзофічны факультэт Кенігсбэрскага універсытэту назначыў на гэты год нагараду за найлепшую разработку гэткай тэмы: „Рухі да незалежнасці Літвы ў часі ад бітвы пад Таннэнбэргам да сьмерці вялікага князя Вітаўта ў 1430 году на аснове нямецкіх, расейскіх і польскіх крыніц“. Работы трэба падаваць дзекану філёзофічнага факультэту не пазьней 18 сьнежня 1918 году.

БЕЛАСТОК. 31.I. Тут павешэн работнік Лазар Мікіцюк, каторы сваімі грабежамі наганяў страх на палудзенную часць Беластоцкага і паўночную часць Бельскага пав. Мікіцюк, каторы называў сябе такжэ Язэпам Пінчкоўскім, занімаўся разбоем цэлы год. Укрываўся ён у вёсцы Цялушках, увайшоўшы ў хэўру з жыхарамі яе. Апрыч нялічэных зладзейств і гвалтаў, на яго сумленьні ляжыць і некалькі душэгубств. Між іншым, ён задушыў кабету Аліту Захарчук, с Курашэва, і зарэзаў Броніславу Рошкоўскую, 12 гадоў, з Іозэфова.

СКІБЭЛЬ. Нашэ места вельмі пацярпело ў часі бітв пад Гародняй. Большая часць дамоў спалена, і жыхары апынуліся ў вельмі цяжкім палажэньні. Вялікую помач за апошніе паўтрэця году дала народу тутэйшая народная страўня, ратаваўшая ад голаду тутэйшую беднату.

КОЎНА. Прыезд у Коўну і выезд цяпер адкрыт для ўсіх, у каго ёсць пашпарт Обэр Ост.

МІТАВА. Жалезнадарожны рух Мітава-Рыга адкрыт і дзеля прыватных тавараў.

ДРУСКЕНІКІ. Заведываньнэ тутэйшым курортам даручэно старшыні з Гожай.

ДУБРОВА, Сакольскага пав. У тутэйшага ксендза у часе обыска знайшлі каня. Ксёндз сказаў, што ня ведае, як той конь да яго папаў.

ПАДВЫСОКАЕ. У начы с 5 на 6 студня чацьвёра мужчын увар-

валіся ў хлеў Станіславы Кожэнеўскай і хацелі вывясьці карову, але іх заўважылі, і яны ўцяклі. Аднаго са зладзеяў, работніка Міхала Шостака, спазналі, і суд засудзіў яго на 2 месяцы ў вастрог.

ЛІБАВА. На тутэйшай мэтэоролёгічнай станціі пастаноўлен першы у нашым краю гэліограф, каторы аўтоматычна запісвае паяленьне сонца і закрыцьце яго. За ўвесь верасень сонца праз 26 дзён сьвяціло 115 гадз., у кастрычніку праз 20 дзён — 65 гадз., у лістападзе праз 14 — 33гадз., у сьнежню праз 13 дзён — 23 гадз. і у студню праз 11 дзён — 14 гадз. Гэтак сярэднім лікам сонцэ ў дзень сьвяціло: у верасьні — 5, 5 гадз., у кастрычніку — 2,1, у лістападзе — 1,1, у сьнежню — 0,7, у студню — 0,4 гадз.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

ПЕЦЯРБУРГ. Пасьля таго, як большэвікі разагналі селянскі з'езд у Пецярбургі, вялікарусы пакінулі праект сазваць свой з'езд у Пецярбургі і пастанавілі назначыць яго ў Маскве. На гэтым з'ездзі маюць быць устаноўлены граніцы вялікарускай рэспублікі і число прэдстаўнікаў іншых нацыональнасьцей Вялікай Расеі. Будзе організован такжэ новы тымчасовы урад, каторы будзе адказваць перад устаноўчым сэймам.

БЭРЛІН (П.Т.А). У Пецярбургі аб'яўлен дэкрэт аб свабодзі сумленьня, аддзяленьні цэркві ад гасударства і скасаваньні ўсіх прывілеяў, звязаных с прыналежнасьцю да тэй ці іншай веры. Царкоўная прысяга касуецца і заменяецца урачыстым словам. Рэгістрація шлюбаў і нарадзін вядуць цывільные ўласьці. Навучаньне рэлігіі у школах—не абавязковае. Царкоўные і рэлігійные організаціі ня могуць ўладаць ніякой маетнасьцю. Усе царкоўные маетнасьці аб'яўляюцца за гасударственае меньне.

Абурэньне набожных людзей с прычыны дэкрэту—надта вялікае, і маскоўскі патрыарх кінуў на большэвікоў вялікі праклён. У апошнюю нядзелю адбыліся вялізарные урачыстые працэссіі з усіх цэркваў.

Рэквізыція Алексадра-Невскай Лаўры вызвала першую стычку між рэспублікай і цэркваю.

Адбылася вялізарная дэмонстрація проці рэквізыціі, зложэная перэважна с кабет; пецярбурбурскі мітрапаліт і іншые духоўные адпраўлялі службу пад адкрытым небам.

ШТОКГОЛЬМ. С Торнэо наказуюць, што расейскіе салдаты тамака паддаліся. У Улеаборгу—вострые бітвы. Згарэў цэлы квартал. У ваколіцах Гаммэрфорсу ўзорван поезд с «чырвонай гвардзіей». Апаранду заняла «белая гвардзія».

ШТОКГОЛЬМ. Па ўсей Швэціі вядзецца прапаганда за тое, каб даць помач Фінляндзіі. У Штокгольмі адбыўся публічны сход, на каторым прынята рэзолюція аб патрэбе заступіцца за братні фінляндскі народ. Усе газэты друкуюць змест проклямаціі, трэбуючай пропуску аружжа ў Фінляндзію. Запісалося многа самахвотнікаў.

ПЕЦЯРБУРГ. Кітайскае пасольство апавешчае аб занятці Харбіна кітайскім войскам, бо Харбін — гэта кітайская зямля. Аднак, кітайская рэспубліка хочэ быць добрай суседкай расейскай рэспублікі.

ПЕЦЯРБУРГ. «Новая Жизнь» наказывае з Владывастоку аб вострых бітвах між японцамі і «чырвонай гвардзіей».

ПЕЦЯРБУРГ. Фінансовае палажэньне Расеі—страшэннае. Пакупная сіла рубля упала да 10 к. Дэфіцыт за бягучый год аблічаюць на 10 мільярдаў рублёў. Чыгункі ня могуць пакрываць бягучых выдаткаў. Кожын работнік атрымлівае цяпер па чверць фунта хлеба ў дзень.

ЛОНДОН. «Times» наказывае с Пецярбурга:

Спажыўных прадуктаў ёсць усяго на некалькі дзён. Хлеб складаецца з мешанкі мукі с саломай. Нават у бальніцах белага хлеба німа.

МАСКВА. Большэвік Максімов у свaей прамове на сходзі большэвікоў гаварыў аб патрэбе «сьвятой вайны», каб збудзіць новы энтуз'язм.

Украіна.

КІЕУ. Рада салдатаў 26 корпуса заявіла, што 50,000 казакаў бубудуць падцзержываць украінскую цэнтральную раду проці уселякіх спроб харкаўскага большэвіцкага ураду захапіць уласьць у сваe рукі. Казакі кажуць, што яны выжануць большэвіцкіх насільнікаў з Украіны.

КІЕУ. Большэвіцкіе войскі выкінуты с цэнтру места. Бітвы яшчэ йдуць на акраінах.

ШТОКГОЛЬМ. Жыдоўскае бюро прэссы апавешчае, што украінская рада прыняла закон, паводлуг каторага ў межах Украіны заводзіцца нацыональная аўтономія Азначэньне яе належыць да нацыональных устаноўчых сэймаў паадзінокіх народнасьцей.

З усяго сьвету.

ВЕНА. Аўстрыяцкі міністэрпрэзыдэнт, Зэйдлер, падаўся у адстаўку. Імпэратар Кароль адстаўкі яго не прыняў.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

8.II. Заходні тэатр:

Блізка на ўсенькім фронці слабая чыннасць. На заходнім беразі Маасу, пры Бэзонво і на палудзенным заходзі ад Орн наша пяхота ўзяла палонных.

9.II. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскага: На паўночы ад Пашэндаля і на заходзі ад Оппі ўзяты палонные.

Фронт Альбрэхта Вюртэмбэрскага: На паўночы ад Ківрэ узяты ў палон амэрыканцы.

Усходні тэатр:

А 2 гадзіне раніцай падпісан мір з Украінай.

10.II. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскага: На паадзінокіх адрэзках фронту — агонь артылерыі. Узяты ў палон французы, бэльгійцы, англічане.

Фронт нямецкага Насьледніка і Альбрэхта Вюртэмбэрскага: У ваколіцах Маасу, на абапал Мозэля і каля Нансі — жывейшая чыннасць ворагаў. У даліне Содль французы часова ўварваліся ў нашы акопы.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). У Сяродземным моры падводнымі лодкамі затоплено ізноў 26.000 тонн.

ЛОНДОН (Рэўтэр). Параход „Тиsкапіа" з амэрыканскім войскам затоплен ля ірляндзкага узбярэжжа. З 2.397 салдатаў выратаваны 2.187.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). Адна з нямецкіх падводных лодак затапіла ў канале Ляманш і ля берагоў Франціі 3 параходаў і 2 парусьнікі разам ёмкасьцю 28.000 тонн. Між імі адзін французскі парусьнік вёз 315.000 літраў рому.

АБВЕСТКІ.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман». Рэдактар Язэп Салавей.